

Хууль тогтоох үйл явцын ил тод байдал, мэдээллийн хангамж

Р.Бурмаа

Сонгогчдын боловсрол төв

Өнөөгийн байдал- судалгааний дүгнэлтээс

- Хууль тогтоох үйл явцад олон нийтээс оролцох оролцоо нь цөөн хэдэн донор байгууллагуудын тодорхой асуудлууд дээр идэвхитэй уулзалт ярилцлага явуулахаас бусад үеэд маш бага байна. Төрийн үндсэн мэдээллүүд байнга нууц байдалтай байна

Өнөөгийн байдал- судалгааний дүгнэлтээс

- Иргэдийн оролцоо бага байгаа нь чанар муутай бодлого боловсруулах, хуулийг дагаж мөрдүүлэх болон хэрэгжүүлэхэд муугаар нөлөөлөх, мөн батлагдсан хууль болон түүний нийгэм, улс төр болон эдийн засагт үйлчлэх үүргийн хооронд том зөрүү гаргахад хүргэж байна. 2005 он, УБ Томас Б. Гинсбург Др, Проф

ИРГЭД-ЗАСГИЙН ХАРИЛЦАА

- Мэдээлэл өгөх – 1 талын

ЗГ → Иргэн

- Зөвлөлдөх – 2 талын

ЗГ ↔ Иргэн

- Идэвхтэй оролцоо – Хамтын ажиллагаанд түшиглэсэн

ЗГ ↔ Иргэн

ОРОЛЦООГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ НЬ

- Зохицуулалтын үр нөлөө, чанарыг дээшлүүлэх
  - Мэдлэгийн менежментийг хөхүүлэх
  - Бодлогод олон нийтийн санал бодлыг тусгах
-
- ЗГ-ын үйл ажиллагааны нээлттэй, хариуцлагатай байдлыг нэмэгдүүлэх
  - Олон нийтийн зүгээс ЗГ-ын бодлогод итгэх, дэмжих хандлагыг нэмэгдүүлэх

Хууль тогтоох байгууллагын чиг үүрэг

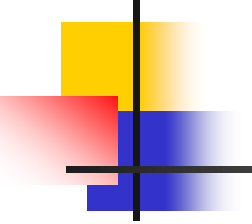
- Төлөөлөх
- Хууль тогтоох
- Хянах

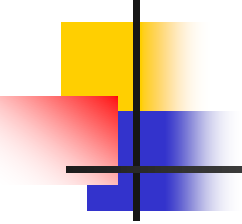
Хууль ТОГТООХ үйл явц:

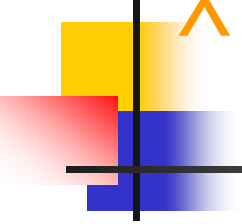
- Хуулийн төсөл боловсруулах
- Хууль санаачлах
- Хуулийн төсөл хэлэлцэх
- Хуулийг батлах
- Нийтлэх, мэдээлэх зэрэг үе шатнаас бүрдэж байна

-
- **Үндсэн хуулийн 16.7 – Төр, түүний байгууллагаас хууль ёсоор тусгайлан хамгаалбал зохих нууцад хамаарахгүй асуудлаар мэдээлэл хайх, хүлээн авах эрхтэй.**
  - **Үндсэн хуулийн 26.2 – Иргэд, байгууллага хуулийн төслийн тухай саналаа хууль санаачлагчид уламжилна.**

**УИХ-ын хууль, шийдвэрийн төсөл
боловсруулах, өргөн мэдүүлэх журмын
тухай хуулийн 6.1.5 дахь хэсэгт
“хуулийн төсөл, түүнийг боловсруулах
ажлын явцын талаар шаардлагатай гэж
үзвэл олон нийтэд мэдээлнэ”, мөн 19
дүгээр зүйлд “шаардлагатай гэж үзвэл
хууль санаачлагч нь хуулийн төслийг
ард нийтээр хэлэлцүүлэх тухай саналаа
УИХ-д оруулж болно.**

Хуулийн тусгийн талаар саналаа илэрхийлэх арга замуудад:

- УИХ-ын гишүүд болон УИХ-д хандан захидал бичих
- УИХ-ын иргэдийг хүлээн авах байраар дамжуулах
- УИХ-ын үйл ажиллагааг сурталчлах төвүүдэд хандан саналаа өгөх
- УИХ-ын вэб хуудас руу орж саналаа өгөх
- УИХ-ын гишүүний биет төлөөлөгчөөр дамжуулж саналаа өгөх

МАХН, АН-н хамтран ажиллах гэрээ 2008.09.12

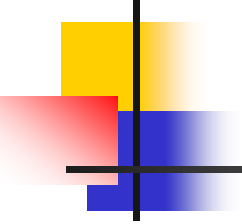
8. Шударга, ёс зүйтэй, хариуцлагатай төрийг төлөвшүүлэх:
  - Хуулийн төслийг олон нийтээр хэлэлцүүлдэг байх нөхцлийг бүрдүүлнэ

УИХ-н чуулганы дэгд нэмэлт

2008.12.04

- 16¹...ЕС-с үндэсний эдийн засгийн аюулгүй байдлыг хангахтай холбогдуулан төслийг нэн яаралтай хэлэлцүүлэхээр Улсын Их Хуралд хүсэлт тавьсан бол Улсын Их Хурлын дарга хянаж,... 18.2-т заасан хугацааг харгалзахгүйгээр хэлэлцүүлнэ

-
- Хуулийн төсөл, төгөнд орсон нэмэлт өөрчлөлтийн мэдээлэл
  - Хэзээ, хэдийд, яаж хэлэлцэх талаар мэдээлэл, цаг хугацаа
  - Хэлэлцүүлгийн хоорондын зай
  - Оролцох, саналаа илэрхийлэх, өг хэлэх боломж

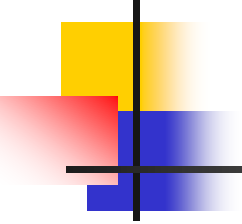
/Public hearing, Sunshine act, Federal register/

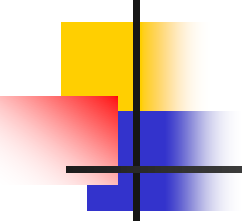
Санаачилга бүхэн...

- УИХ-ын чуулганы тэмдэглэл – **Азийн сан**
- УИХ-ын вэбсайт - **Соросын сан**
- Нээлттэй засаг вэбсайт - **АНУ-ын ОУХА**
- УИХ-ын өйл ажиллагааг иргэдэд сурталчлах төвүүд - **НҮБХХ-ийн санхүүжилтээр хийгджээ.**

Хууль тогтоогчид ...”**ХОТОЧ
НОХОЙ**” буюу хяналтын
үүргээ төсвийн мөнгө рүү
“**гараа дүрэх**” хулгайчийн
үүрэгтэй андуурч мэдэн
будилснаар авилгал
цэцэглэж олон түмний төр
засагтаа итгэх итгэл нь
алдардаг.

- 10 сая - 100 сая – 250 саяыг
сонгуулийн тойргуудад

- 4 тэрбум – улс төрийн
намуудад